

EXPUNERE DE MOTIVE

Este de notorietate aspectul că încărcătura instanțelor de judecată din România este ridicată, instanțele fiind supraaglomerate. În anul 2024, Judecătoria Brașov avea un volum efectiv de activitate de 48.768 dosare, cu o încărcătură de 1186 dosare per judecător, iar Judecătoria Buftea 54.607 dosare, cu o încărcătură de 2256 dosare per judecător, de pildă, potrivit datelor statistice furnizate de Consiliul Superior al Magistraturii. În cazul a 37 de judecătories, din cele 175, încărcătura de dosare per judecător depășește 2000.

În acest context, încurajarea utilizării mijloacelor alternative de soluționare a diferendelor este mai mult decât oportună. Aspectul că persoanele nu apelează la mediere ori la arbitraj, adresându-se direct instanței de judecată, pornește în primul rând de la lipsa de informare ori insuficienta informare cu privire la posibilitatea de a apela la aceste proceduri și avantajele lor. Curtea de Arbitraj Comercial din cadrul Camerei de Industrie și Comerț Cluj soluționează, în medie, 30 de litigii pe an. Raportat la localizarea acesteia într-un pol regional, universitar, comercial important, unde se soluționează multe litigii (52.073 reprezintă încărcătura Judecătoriei Cluj-Napoca în anul 2024, 19.428 dosare la Tribunalul Cluj, 5324 dosare la Tribunalul Specializat Cluj), în prezent nu se justifică existența unei Curți de Arbitraj Comercial. Această disproporție – între litigiile soluționate de instanțele de drept comun și cele de arbitraj – reflectă un deficit informațional cu privire la existența și beneficiile mecanismelor alternative de soluționare a diferendelor în rândul cetățenilor. În acest cadru, informarea persoanelor în procesul de încheiere a contractelor în fața notarului public cu privire la clauza compromisorie, creează premisele promovării arbitrajului ca variantă alternativă a disputelor, având posibilitatea să reducă din presiunea încărcăturii sistemului judiciar. În plus, luând în considerare poziția instituțională a notarului public, care se bucură, pe de-o parte de autoritate publică morală prin obligația de neutralitate, iar, pe de altă parte, de cunoștințele juridice necesare, informarea privind arbitrajul va avea un grad ridicat de credibilitate în rândul contractanților. În consecință, maniera de reglementare propusă beneficiază de toate șansele pentru a asigura, în perspectivă, îndreptarea cetățenilor spre mecanisme alternative de soluționare a litigiilor și a degreva instanțele naționale.

În timp ce un proces judecat de instanțele de judecată de drept comun se întinde pe mai mulți ani – intervalele de fixare a termenelor de judecată crescând considerabil în ultimii ani, unul dintre avantajele arbitrajului constă în durata redusă de soluționare a diferendului, de câteva luni. Acesta poate fi un factor determinant pentru multe persoane – și nu doar persoane juridice – în a alege arbitrajul, trecând peste percepția asupra unui cost posibil mai ridicat.

Cea mai facilă modalitate pentru a apela la arbitraj este prin prevederea acestei situații de către părțile litigante anterior ivirii disensiunilor dintre acestea. În acest sens, legiuitorul a reglementat clauza compromisorie în cuprinsul art. 550 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, drept clauză pe care părțile o pot insera în contractul dintre acestea, indiferent de natura și obiectul contractului, dacă cunosc această posibilitate și, deplin informați, optează împreună pentru ea.

Pentru a crește gradul de informare asupra acestei opțiuni, premisă pentru apelarea la arbitraj și degrevarea instanțelor de judecată, ar fi utile mesaje, anunțuri în acest sens în locurile în care persoanele încheie contracte asistate de terțe persoane, profesioniști. Un astfel de loc este biroul notarial, pentru acele situații în care contractul trebuie încheiat în formă autentică *ad validitatem* ori părțile contractante decid încheierea convenției în formă autentică notarială pentru alte avantaje ale acestei decizii. Informarea de către notarul public asupra existenței clauzei compromisorii și a avantajului celerității soluționării unui eventual viitor diferend poate determina unele părți contractuale să insereze această clauză în convenția dintre ele.

Cei care cunosc posibilitatea de apelare la arbitraj au percepția că acesta este destinat exclusiv profesioniștilor. Ori legea nu distinge, iar *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*. Cu titlu de exemplu, clauza compromisorie poate fi inserată și într-un contract de locațiune între 2 persoane fizice ori într-un contract de vânzare a unui imobil încheiat între 2 persoane fizice etc. Pentru contracararea unor percepții este nevoie de informare adecvată și repetată, în vederea obișnuirii populației. De aceea, simpla menționare *de plano* în contractele încheiate de notarii publici a aducerii la îndeplinire a obligației de informare asupra existenței și avantajelor clauzei compromisorii poate duce la atingerea, în timp, a acestui deziderat.

Inițiativa legislativă nu are impact bugetar, iar activitatea notarilor publici nu este afectată, informarea asupra existenței posibilității inserării clauzei compromisorii în contract și a avantajelor arbitrajului având o durată de maxim 1 minut. Libertatea contractuală nu este afectată, fiind vorba despre o informare asupra unei posibilități, rămânând decizia părților de a o lua în considerare ori nu. Pe de altă parte, avantajele măsurii sunt considerabile, începând cu educarea treptată a persoanelor asupra modalităților alternative de soluționare a diferendelor, cu rezultate în timp, însă care pot duce la degrevarea instanțelor de judecată.

Oana MURARIU - deputat/USR

Lista susținătorilor

LEGE

pentru completarea art. 80 din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale

Nr.	Parlamentar	Partid	Semnătură
1.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN	USR	
2.	CIBU DEACONU RUXANDA	USR	
3.	Mizeescu Nicolae	USR	
4.	BERESCU MONICA	USR	
5.	AMIN STOICA	USR	
6.	GHEORGHIU ANDREI	USR	
7.	Diana Stoica	USR	
8.	Rady Mihail	USR	
9.	VABUTA LUMINER	USR	
10.	BLAGA SAUEL	USR	
11.	PAUN CYNTHIA	USR	
12.	Opreanu Nural	USR	
13.	Morussi George	USR	
14.	Cotina Hanașiu	USR	
15.	GIURGIU ADRIAN	USR	
16.	BARAU AMBROZIE-IRINEU	USR	
17.	Rodanu Bogdan	USR	
18.	BRAGHESCU GHEORGE	USR	
19.	ADRIAN XIENER	USR	
20.	ALEXANDRU NICOLAE	USR	

Lista susținătorilor

LEGE

pentru completarea art. 80 din Legea nr. 36/1995 a notarilor publici și a activității notariale

[illegible]